

Форма № 09/18

Затверджена рішенням вченої ради ІДГУ
від 30.08.2018 р., протокол № 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНИЙ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ, СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01.2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 23 Соціальна робота
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність
(спеціалізація) 231 Соціальна робота
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

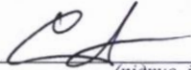
освітня програма Соціальна робота. Соціальна педагогіка
(назва освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл – 2019

ПОГОДЖЕНО:

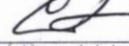
Гарант освітньої програми

 Фурдуй С.Б.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури

протокол № 5 від 09.01.2019 р.

Завідувач кафедри Фурдуй С.Б.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради педагогічного факультету

 Пенькова С.Д.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми:

Замашкіна Ольга Дмитрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури

Рецензент програми:

Фурдуй Світлана Борисівна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	20	6
Модуль: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 5	Семінарські заняття:	
	28	6
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 2	-	-
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни: формування теоретичних знань та практичних навичок щодо соціальної роботи в зарубіжних країнах

Метою вивчення дисципліни є: формування теоретичних знань та практичних навичок щодо соціальної роботи в зарубіжних країнах та можливостей впровадження їх в діяльність соціальних служб для створення умов щодо забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян, що відповідають найкращим міжнародним стандартам у цій сфері.

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін «Соціальна педагогіка» та «Теорія і технології соціальної роботи».

Міждисциплінарні зв'язки: проблемне коло курсу пов'язане з дисциплінами «Історія соціальної роботи», «Зарубіжний досвід соціальної роботи».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. **Знання:** методологічні й методичні аспекти вивчення іноземного досвіду технологій соціальної роботи, аналіз сучасних тенденцій розвитку соціальної роботи, міжнародних правових актів та роль міжнародних організацій у розробці і здійсненні інтеграційної політики у сфері соціально-педагогічної роботи і соціальної освіти, моделі та концепції соціальної роботи в зарубіжних країнах.

2. **Уміння:** критично аналізувати та порівнювати різні світові моделі соціального захисту; аналізувати соціальні процеси, сучасні тенденції щодо технологій

соціальної роботи демократичних держав і оцінювати можливості використання іноземного досвіду в Україні; забезпечувати використання західного принципу соціальної справедливості у державно-службових відносинах; використовувати в практичній діяльності соціального працівника інноваційні підходи в соціальній роботі, засновуючись на зарубіжному досвіді.

3. *Комунікація*: використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з актуальних проблем соціальної роботи; здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність); налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

4. *Автономність та відповідальність*: виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків; створювати позитивний імідж професії, її статусу в суспільстві.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Методологічні і методичні аспекти вивчення іноземного досвіду соціальної роботи.	4	2	2	-	-	-	8	1	1	-	-	-	-	13
2.	Історія і сучасні тенденції розвитку соціальної роботи в зарубіжних країнах	6	2	4	-	-	-	8	1	1	-	-	-	-	13
3.	Міжнародні правові акти та роль міжнародних організацій у розробці і здійсненні інтеграційної політики у сфері соціальної роботи	8	4	4	-	-	-	8	2	1	1	-	-	-	13
4.	Соціальна робота та підготовка соціальних працівників в США	6	2	4	-	-	-	9	2	1	1	-	-	-	13
5.	Розвиток соціальної роботи і соціальної освіти у Великобританії: традиції і сучасність	6	2	4	-	-	-	9	2	1	1	-	-	-	13
6.	Система соціального захисту, соціальної	6	2	4	-	-	-	9	1	-	1	-	-	-	

	роботи і підготовки фахівців соціальної сфери у Німеччині														
7	Соціальна робота і підготовка соціальних працівників у Франції	4	2	2	-	-	-	8	1	-	1	-	-	-	13
8	Становлення і розвиток сучасної системи соціального обслуговування населення у Росії	8	4	4	-	-	-	9	2	1	1	-	-	-	13
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		48	20	28	-	-	-	72	12	6	6	-	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Методологічні і методичні аспекти вивчення іноземного досвіду соціальної роботи.

Актуальність проблем соціальної роботи на сучасному етапі розвитку вітчизняного та зарубіжного суспільства. Методи вивчення іноземного досвіду соціальної роботи.

Тема 2. Історія і сучасні тенденції розвитку соціальної роботи в зарубіжних країнах. Соціальна допомога в давніх суспільствах. Зародження професійної соціальної роботи (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). передумови становлення професійної соціальної роботи. Основоположники соціальної роботи за кордоном. Історичні етапи становлення соціальної роботи в США. Розвиток соціальної роботи в Європі після ІІ Світової війни. Сучасні тенденції розвитку соціальної роботи в ЄС. Історичні коріння розвитку соціальної допомоги в Україні. Головні напрями розвитку соціальної роботи у світовому культурно-освітньому середовищі.

Тема 3. Міжнародні правові акти та роль міжнародних організацій у розробці і здійсненні інтеграційної політики у сфері соціальної роботи, соціальної освіти. Створення міжнародних правових актів глобального характеру. Міжнародні організації, що займаються розробкою та інтеграційною політикою у соціальній сфері: Рада Європи, Європейська спілка, Організація економічного співробітництва і розвитку, Організація безпеки і співробітництва в Європі, Організація об'єднаних націй та її агенції (програма розвитку ООН, ЮНЕСКО і ЮНІСЕФ), Всесвітній банк та інші. Неурядові організації, що займаються розробкою та інтеграційною політикою у сфері соціальної роботи і соціальної освіти: Міжнародна амністія, католицька служба допомоги, міжнародний комітет спасіння, Лікарі без кордонів, Рятуйте Дітей, Червоний Хрест. Українська асоціація соціальних педагогів та спеціалістів із соціальної роботи (1992), Християнський дитячий фонд (1997), Досвід міжнародний проектів з соціальної роботи і соціальної освіти в Україні. Загальна характеристика соціальних статей міжнародних правових актів. Діяльність неурядових організацій у сфері соціальної роботи та соціальної освіти за

кордоном. Роль громадських і благодійних організацій в системах соціального захисту населення зарубіжних країн

Тема 4. Соціальна робота та підготовка соціальних працівників в США. Державний, регіональний і муніципальний рівні реалізації соціальних програм. Соціальне страхування і державна допомога – дві основні форми державної системи соціального забезпечення. Основні види та технології соціальної роботи. Психолого-педагогічна служба «Гайденс». Технології соціальні роботи з сім'єю. Технології соціальної роботи з дітьми і молоддю. Мережа навчальних закладів, у яких нині здійснюється підготовка соціальних працівників у США: школи соціальної роботи, коледжі та університети. Вимоги до абітурієнтів цих навчальних закладів. Функції Ради з освіти у галузі соціальної роботи.

Тема 5. Розвиток соціальної роботи і соціальної освіти у Великобританії: традиції та сучасність. Історія і особливості становлення соціальної роботи в країні. Здійснення соціальної роботи на трьох рівнях: державному, регіональному і місцевому. Сектори системи соціальної опіки. Етапи розвитку і становлення соціальної роботи як науки і професійної діяльності. Різномірне багатоступенева система підготовки фахівців соціальної роботи у Великій Британії. Зміст та технології підготовки фахівців соціальної роботи.

Тема 6. Система соціального захисту, соціальної роботи і підготовки фахівців соціальної сфери у Німеччині. Особливості соціальної роботи і соціальної педагогіки у Німеччині. Зародження соціальної роботи в Німеччині. Державний патерналізм як німецька модель соціальної роботи (Еберфельдська система соціальної допомоги). Мережа соціальної роботи державних установ: сутність та основні характеристики. Загальні та спеціальні служби соціальної допомоги. Технології соціальної роботи в неурядових організаціях. Роль профспілкових, релігійних та інших добровільних організацій у соціальному захисті та соціальному страхуванні у Німеччині. Німецький досвід соціального захисту дітей. Підготовка кадрів соціальних працівників і соціальних педагогів у Німеччині. Кваліфікаційні вимоги до соціальних педагогів.

Тема 7. Соціальна робота і підготовка соціальних працівників у Франції Державний, напівприватний та приватний сектори соціальної роботи у Франції. Підготовка кадрів соціальних працівників у Франції. Педагогічна анімація.

Тема 8. Становлення і розвиток сучасної системи соціального обслуговування населення у Росії. Історія соціальної роботи в Росії. Становлення і розвиток сучасної системи соціального обслуговування населення у РФ. Нормативно-правове забезпечення соціальної роботи: федеральний рівень і рівень суб'єктів Російської Федерації. Система управління соціальною роботою в Росії. Соціальні служби Росії. Сім'я як об'єкт соціальної роботи. Соціальна робота у сфері зайнятості. Технології соціального захисту дитинства. Технології соціального захисту інтересів жінок. Соціальна турбота щодо працевлаштування й побуту інвалідів. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку. Технології соціальної роботи з молоддю. Міграція і проблеми соціальної роботи. Девіантна поведінка як проблема соціальної роботи. Соціальний захист малозабезпеченого населення. Формування багаторівневої системи підготовки фахівців соціальної роботи. Інноваційні освітні технології в підготовці кадрів для соціальної роботи.

5.2. Тематика семінарських занять

Тема 1. Теоретико-методологічні аспекти вивчення іноземного досвіду соціальної роботи

Тема 2. Історія становлення і розвитку соціальної роботи в зарубіжних країнах

Тема 3. Міжнародно-правові акти та діяльність міжнародних організацій щодо здійснення інтеграційної політики у сфері соціальної роботи

Тема 4. Технології соціальної роботи у США

Тема 5. Технології соціальної роботи у Великобританії

Тема 6. Технології соціальної роботи у Німеччині

Тема 7. Технології соціальної роботи у Франції

Тема 8. Технології соціальної роботи у Росії

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	20	20	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4	4	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - опрацювання наукових статей; - підготовка реферату/есе; - підготовка до виступу-презентації результатів дослідження.	18 10 20	24 25 35	Анотації наукових статей Реферат/есе Презентація
	Разом	72	108	

Тематика індивідуальних завдань

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

Бех В. П. Гуманітарна політика держави – засіб досягнення злагоди в громадянському суспільстві [Електронний ресурс] / В. П. Бех // Український центр політичного менеджменту. – Режим доступу : <http://www.politik.org.ua/vid/bookscontent.php3?b=18&c=373>.

Григорьева Е. Е. Здравоохранение Швеции [Електронний ресурс] / Е. Е. Григорьева. – Режим доступу : <http://prime.bit.ab.ru/aw/Advices/Ad3.ht>. – Назва з екрану

Дудик Н. Т. Організація та традиційні особливості соціальної роботи у Великій Британії [Електронний ресурс] / Н. Т. Дудик. – Режим доступу : http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/11/visnuk_14.pdf.

Тематика рефератів

1. Соціальна робота і підготовка соціальних працівників у Франції
2. Особливості розвитку соціальної роботи в країнах Східної Європи
3. Соціальне забезпечення в країнах Заходу: США, Канада, Великобританія

4. Діяльність «Телефонів Довіри» в системі європейських центрів соціальних служб для молоді
  5. Роль конфесії у забезпеченні соціально-правового захисту дітей і молоді у Західній Європі
  6. Мережа будинків-притулків для жінок, які постраждали від насильства.
  7. Соціальна робота з людьми похилого віку у різних країнах ЄС
  8. Особливості застосування британського досвіду соціальної роботи з дітьми і молоддю в Україні
  9. Догляд за літніми людьми в Швеції
  10. Роль і функції практики у підготовці соціальних працівників у Бельгії
  11. Професійна підготовка фахівців для соціальної сфери: зарубіжний досвід.
- Результати власного індивідуального дослідження студенти презентують на семінарському занятті (обсяг презентації – не менше 18-20 слайдів).*

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою, якість виконання індивідуального завдання у вигляді реферату/есе та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом вміння застосовувати ці знання при аналізі основних моделей та напрямів соціальної роботи за рубежом.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Характеристика психолого-педагогічної служба «Гайденс».
2. Розвиток педагогічної анімації (Франція).

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
------------------------------------	--	---

Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)
-------------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Реферат/есе	10
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Оцінювання *реферату/есе* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА
Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), веб-сервіс Google Classroom.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

Антропов В.В. Социальная защита в странах Европейского союза. История, организация, финансирование, проблемы. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2006. – 271 с.

2. Капська А.Й., Завадська Л.М., Грищенко С.В. Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011.- 248 с.

3. Карпенко О.Г. Теорія і практика соціальної роботи: навчальний посібник/ О.Г.Карпенко, Н.Ф.Романова. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015.- 408 с.

4. Кубіцький С.О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник / С.О. Кубіцький. – К.: ДАКККіМ, 2009. – 228 с.

5. Капська А.Й., Завацька Л.М., Грищенко С.В. Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник. – К.: Видавничий дім «Слово», 2011. – 248 с.

6. Клос Л.Є., Микитенко Н.О. Вступ до практичної соціальної роботи (на прикладі вивчення досвіду України та Канади). – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. – 136 с.

7. Социальное обеспечение в странах Запада: США, Канада и Великобритания / Под ред. О.Б. Осколковой. – М., 2010.

8. Соціальні технології: світовий досвід та тенденції розвитку в Україні: Монографія / За ред. В.В. Барабаша. – Херсон: Вид-во ПП Вишемирський В.С., 2008. – 340 с.

9. Поліщук В.А., Янкович О.І. Історія соціальної педагогіки та соціальної роботи: курс лекцій / В.А. Поліщук, О.І. Янкович. – Тернопіль, ТДПУ, 2009. – 256с.

10. Соціальна педагогіка і соціальна робота: монографія/ М.Палюх, Л.Хомінська.- Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А. – 2013.- 200с.
11. Социальная работа: теория и практика: Учеб.пособие /Отв. ред. д.и.н., проф.. Е.И.Холостова., проф..А.С.Сорвина. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 427 с. – С.384-420
12. Холостова Е.И. Соціальна політика соціальна робота: Учебное пособие. – М.: издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2007. – 216 с. – С.86-123
13. Холостова Е.И. Социальная работа с дезадаптированными детьми: Учебное пособие. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2007. – 280 с.- С.158-184
14. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. – 2-ге видання / За заг. ред. проф. І.Д.Звереві. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. – 536 с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Андрущенко В,П. Філософія соціальної роботи в Україні на рубежі століть //Соціальна робота в Україні: теорія і практика. - № 1- 2002
2. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи /А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола: загальна редакція А.Й.Капської. – К., 2002. – 164 с.
3. Балаж В. Соціальна робота в клініках Бельгії //Соціум. - № 2. – 1998. – С.11-14
4. Бридж Д. Обучение практики социальной работы в Великобритании //Образование в области социальной работы в России. – М., 1996. – С.44-49
5. Горшкова О.А. Опыт социальной работы за рубежом (краткий курс лекций). – Москва: Социально-технологический институт, 1999. – 92 с.
6. Дорогіна О.В. Роль і функції практики у підготовці соціальних працівників в Бельгії //Науковий вісник Ужгородського державного університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». - № 2. – 1999. – С.98-100
8. Догляд за літніми людьми в Швеції (матеріали шведського інституту соціальних досліджень) /Соціальна політика і соціальна робота. - № 1. 2001
9. Козубовський В. До питання про особливості застосування британського досвіду соціальної роботи з дітьми і молоддю В Україні //Соціальна політика і соціальна робота. № 3-4, 2002
10. Козубовська І.В., Пічкарь О.П. Кадрове забезпечення соціальних служб у Великій Британії. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2003.- 39 с.
11. Нарожна Н.О. Діяльність «Телефонів Довіри» в системі центрів соціальних служб для молоді //Соціальна робота з дітьми, молоддю, жінками, різними категоріями сімей: З досвіду роботи центрів соціальних служб для молоді. – К.: УДЦССМ, 1999. – С.135-140
12. Особливості соціальної молодіжної політики в Україні та ФРН на сучасному етапі: Наук.зб. /Редкол.: А.І.Кудряченко та ін. – К.: МАУП, 2004. – 336 с.

13. Поліщук В.А. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: зарубіжний досвід. Посібник. Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2003. – 184 с.

10.3. Інтернет-ресурси

dspace.udpu.org.ua – Інституційний репозитарій УДПУ

<http://buklib.net/books/21983/>

<http://dls.udpu.org.ua/>

<http://www.info-library.com.ua>

<http://www.nbu.gov.ua>

library.udpu.org.ua – Наукова бібліотека УДПУ

www.nbu.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського